

egyes pályák célszerűen választhatók. A továbbiakban pedig arra a kérdésre felel, hogy népiskola negyedik osztályának az elvégzése után melyik gyermek való gimnáziumba, polgáriba, a népiskola ötödik osztályába. *Babirák Mihály* »a gimnáziumok és polgári iskolák negyedik osztályát végzett ifjak pályaválasztásáról« ír. Nagy szakszerűséggel és érezhető szeretettel ír az iparos pályák viszonyairól és az iparosnevelésről, a kereskedő pályákról, s megemlíti a mezőgazdasági és líceumi oktatás intézményeit. *Loschdorfer János* kimerítő pontossággal és teljes részletességgel írja meg, hogy milyen pályákra mehetnek a közép- és középfokú iskolák negyedik osztályát végzett lányok. A csatolt táblázatok még csak fokozzák az értekezés hasznosságát, mert áttekinthetővé teszik az egyes iskolák között meglévő kapcsolatokat. *Róder Pál* tanügyi főtanácsos »Hivatás és pályaválasztás a szellemi életpályák szempontjából« címen értekezik. A szellemi életpályák társadalmi helyzetének megfelelő körültekintéssel vázolja azokat a testi, szellemi és erkölcsi körülményeket, amelyek részint az egyes pályák szempontjából, részint a pályát választó ifjú szempontjából kell, hogy figyelembe jöjjenek.

A közölt értékes és hasznos gondolatok megérdemlik, hogy a füzetet minél több szülő és minél több nevelő megismerje, az ifjúság pályaválasztásánál gyakorlatilag felhasználja, ezzel a magyar társadalomnak különösen a mai vajudó időben szolgálatot tegyenek.

Dr. Rajeczky Benjaminszék »A gyermek és a zene« c. függeléként csatolakoos cikke szakszerűségével és változatosságával hívja föl figyelmünket s értékes gondolatokkal fejezi be a hasznos és korszerű füzetet, mely kiválóan megfelelő céljának, midőn vezérfonalként szolgált az 1941. évi *nemzeti gyermekhét* keretében tartott szülői értekezletek számára.

Zibolen Endre.

Friedreich Endre: A pesti piarista gimnázium érettségi vizsgálatai 1851-ben.

Budapest, 1939. 8-r., 19 l.

A szerző — ismert nevű nagyérdemű pedagógus — e füzetében igen érdekes általános és részletes képet ad az érettségi vizsgálatok intézményének hazánkban is korszakot jelző bevezetéséről. Ismerteti általában a Thun-féle reformot, — a vonatkozó cs. kir. rendelet hivatalos magyar szövegét függelékben közli, — s vázolja a megelőző átmenetet, a hat osztályú gimnázium és a külön szervezetű, egyetemre előkészítő két éves tanfolyamú líceum egységes nyolc osztályú főgimnáziummá egyesítését. A reform életbelépése módjának illusztrálásául részletesen beszámol a pesti piarista gimnáziumban 1851-ben (tehát immár kerek *kilencven* esztendeje) tartott első érettségi vizsgálatokról. Ily régi beszámoló anyaggal csak kevés magyar gimnázium dicsekedhetik, mert első kezdetben csak Pest, Buda, Pozsony, Sopron, Kassa, Nagyvárad és Temesvár gimnáziumaiban tartottak érettségi vizsgálatokat, melyekre akkor egész Magyarországból (az elszakított Szerb Vajdaságból és a Temesi Bánságból is) tetszés szerint jelentkezettek az előirt gimnáziumi és líceumi tanfolyamokat sikerrel végzett jelöltek. A pesti piaristáknál három turnusban kellett végezni ez első érettségi vizsgálatokat, 1851. szeptember 15—20, szeptember 22—24. és október 16—23. napjain. (A tanévkezdet

akkor még régi szokás szerint november elseje volt.) Első ízben 81, második ízben 48, harmadikban 41 jelölt állott vizsgálatra, tehát összesen *százhetven!*

A vizsgáló bizottság összetételéről s a vizsgálatok anyagáról, menetéről és eredményéről is igen érdekes és tanulságos részleteket is találni e *füzetben*, melyre ezennel felhívjuk olvasóink figyelmét.

Fest Aladár.

Orel Géza: Gazdasági szellem nevelése. Budapest, 1940. 8-r., 84 lap.

Végzetes jelensége társadalmunknak, hogy a magyar ifjúság alacsonyabbrendűséget lát a produktív foglalkozásokban. Szomorú tapasztalat, hogy kereskedők, iparosok, sőt falusi mezőgazdák gyermekei is, különösen, ha középiskolát végeztek, nem folytatják atyjuk foglalkozását, nincsen vállalkozási kedvük. Ezért ritka az olyan üzlet vagy műhely, amelyet a tulajdonos nagypapa alapított. A megjelent könyv szerzője a gyakorlati szellemben való nevelés régi harcosa, 40 évet töltött főként kereskedők nevelésének szolgálatában, nyílt szemmel látta feladatát, amit a műhelyi nevelésről, gyakorlati életre való nevelésről, ipari és mezőgazdasági szakoktatásról, a pályaválasztásról, a tanoncoktatásról, a tőll és a szerszám harcáról az iskolában s más hasonló kérdésekről közzétett nagy kiterjedésű irodalmi munkássága is igazol. A szóban levő könyvben saját szavai szerint lefekteti 40 év alatt kikristályosított tapasztalatait. Leírja, hogyan képzeli el olyan nemzedék nevelését, amely nem törekszik a biztos nyugalmat, de örökös szegénységet nyújtó hivatalok felé, hanem szívesen választja a nemzetek meggazdagodásának alapját alkotó szabad pályákat: a kereskedőt, iparit, mezőgazdaságit.

A könyv 8 tanulmányt tartalmaz, melyeknek nagyrészt szerző különféle alkalomra írta és így a szó szoros értelemben vett egység nincsen a könyvben, de az egészen átvonul az az alapgondolat, mennyire téves és káros az a magyar közvélemény, hogy a hivatalnoki pálya az egyedül üdvözítő. A tanulmányok egyébként, nagyon helyesen, nem elméleti fejtegetések, hanem komoly gyakorlati javaslatok, hogyan lehetne a gyakorlatban a produktív pályákra való nevelést megvalósítani.

Az első tanulmány »Az élet ABC-je is helyet kér a nevelésben« címmel a Magyar Pedagógiai Társaságban tartott székfoglaló beszédét tartalmazza. Ebben főként a pályaválasztás kérdését tárgyalja. Nálunk a fiatalok teljesen tájékozatlanul választanak pályát, ámiben hibás mind az iskola, mind a szülő. Az iskola egyáltalában nem törődik ezzel a kérdéssel, nem próbálja ki a gyermek ügyességét, gyakorlatias észjárását vagy képességeit. Az iskolákból teljesen hiányzik a gyakorlati szellemben való nevelés. Még a falusi iskolák is gyakran elterelik a gyermeket szülei foglalkozásától. A szülők meg épen nem iparkodnak, hogy gyermekeik gyakorlati hajlamát felébresszék. Általában szerzőnk sok igazságot mond és sok jó tanácsot ad, csak volna, aki megszívlelné.

A második tanulmány Szegeden a kereskedelmi alkalmazottak kongresszusán tartott előadása az utódnevelésről és a kereskedők utánpótlásáról. Ebben a tanoncoktatásról, a kereskedőképző szakiskoláról, a hiányzó keres-